

JAK UTRATA OJCZYSTEGO JĘZYKA ODBIJA SIĘ NA DOBROSTANIE PSYCHICZNYM I ZDROWIU

W dzisiejszym świecie mamy do czynienia z ogromnymi falami migracji ludności. Dotychczasowe badania, prowadzone głównie w Kanadzie i Australii, wykazały korelację między utratą języka rodzinnego przez grupy mniejszościowe a pogorszeniem się ich zdrowia, ostrymi lub przewlekłymi symptomami stresu pourazowego oraz większą skalą alkoholizmu i samobójstw. Korelacji tej zamierzają przyjrzeć się bliżej dr hab. Justyna Olko z Wydziału „Artes Liberales” oraz dr hab. Michał Bilewicz z Wydziału Psychologii Uniwersytetu

Warszawskiego.

Celem kierowanego przez nich projektu badawczego, finansowanego w programie TEAM 3/2016 realizowanym przez Fundację na rzecz Nauki Polskiej ze środków Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój, jest ustalenie przyczynowo-skutkowej relacji między podtrzymaniem języka mniejszości narodowej lub etnicznej a zdrowiem i dobrostanem tej społeczności.

„W ostatnich latach w Polsce masowo przybywa imigrantów, włączając w to setki tysięcy przybyszów z Ukrainy. To zjawisko obserwowane po raz pierwszy w powojennej historii naszego kraju. Równoległe z nim obserwujemy znaczącą zmianę nastrojów społecznych wobec migrantów. Według CBOS w 2016 r., w porównaniu z poprzednimi latami, nastawienie Polaków do innych grup etnicznych znacząco się pogorszyło: najbardziej negatywna zmiana postaw nastąpiła względem Romów, Turków, Ukraińców i Niemców; dotyczyła jednak także Żydów, Litwinów, a nawet Japończyków,

Francuzów i Holendrów. Często słyszymy o aktach dyskryminacji i agresji wobec imigrantów i mniejszości etnicznych. A długofalowa dyskryminacja wpływa negatywnie na zdrowie i dobrostan tych osób. Trudno lekceważyć gospodarcze skutki tej sytuacji, tak w odniesieniu do produktywności migrantów i grup mniejszościowych, jak i kosztów opieki zdrowotnej” – mówi dr hab. Justyna Olko.

Dlatego multidyscyplinarny zespół badawczy zamierza ustalić, jak trauma i dyskryminacja na tle językowym prowadzą do zaniku języka mniejszości, jak ten zanik wpływa na pogorszenie się stanu zdrowia i dobrostanu konkretnej społeczności oraz jakie są negatywne skutki gospodarcze tych procesów. Co jednak najistotniejsze, naukowcy postarają się wskazać na możliwości zmiany pozytywnej, poprzez odwrócenie tych procesów. Utrzymanie języka powinno przełożyć się na lepsze funkcjonowanie psychofizyczne grup mniejszościowych i imigranckich oraz na ich lepszą adaptację w społeczeństwie przyjmującym, co z kolei pozytywnie wpływa na rozwój gospodarczy kraju, zrównoważone relacje i spójność społeczną.

„Nasze metody badawcze są multidyscyplinarne i kompleksowe – uwzględniają złożone językowe, historyczne, społeczne, psychologiczne, medyczne i ekonomiczne czynniki wpływające na badane procesy. Co ważne, nasze badania będą prowadzone nie na, lecz razem ze społecznościami i grupami mniejszościowymi, w tym Łemkami, Ukraińcami, Wilamowianami oraz Indianami Nahua. Oprócz opracowań naukowych, wynikiem projektu będą praktyczne rozwiązania i wskazówki dla polityki edukacyjnej, językowej i migracyjnej. Wiedza ta jest fundamentalna dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego” – podsumowuje dr hab. Justyna Olko.

Dr hab. Justyna Olko jest historykiem i etnologiem. Tytuł doktora nauk humanistycznych uzyskała na Wydziale Historii Uniwersytetu Warszawskiego, habilitację z etnologii obroniła na Wydziale Historii Uniwersytetu A. Mickiewicza w Poznaniu. Specjalizuje się w etnohistorii, antropologii i socjolingwistyce Mezoameryki, ze szczególnym uwzględnieniem kultury i języka Indian Nahua. Jest zaangażowana w rewitalizację zagrożonych wymarciem języków mniejszości etnicznych. Autorka kilku książek, wielokrotna stypendystka prestiżowych programów naukowych m.in. Dumbarton Oaks (Harvard University), John Carter Brown Library (Brown University), Starting Grant European Research Council, Twinning (program Komisji Europejskiej), Focus i Focus Bis (Fundacji na rzecz Nauki Polskiej). Wyróżniona Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski – Polonia Restituta oraz Burger Fellowship Academia Europea.

Na zdjęciu: Dr hab. Justyna Olko, fot. Michał Jędrak/ dr hab. Michał Bilewicz, fot. Paweł Kula